Effectief onderwijs in begrijpend lezen anno 2017: UDL, maar ook maatwerk…

Christel Van Vreckem
Opleiding Logopedie, EXPLO, ODC Leer+, Arteveldehogeschool

Studiedag Netwerk leerproblemen, 7 februari 2017

Inhoud

- Feiten en uitgangspunten
- Theorie en praktijk
  - Leesstrategieën
  - Soorten vragen en leesstrategieën
- Oefening

Een toets uit Klasse

Lees de tekst 'De pikkel en de wob':

Een wob mufte zijn frinse fruin. Een pikkel beunde snerp in de fruin van de wob. "Groes mijn bale fruin", loeg de wob biest. "Mien fruin is frins.""Proest bedaan", makkelde de pikkel. "Mart jij benedel geen lijpjes?""Ik mart geen rotse pikkels", slukte de wob biester.

Beantwoord nu deze vragen:

1 Wat mufte de wob?
2 Hoe beunde de pikkel in de fruin van de wob?
3 Hoe slukte de wob?

Feiten

- Peiling ‘Lezen en luisteren 2013’ van de Vlaamse overheid:
  9 % kinderen lagere school haalt eindtermen lezen niet

Geletterdheid in Vlaanderen

LEESVAARDIGHEID

1 op de 7 Vlaamse volwassenen is laaggeletterd en -gecijferd

Vlaamse volwassenen trekken zich goed uit de slag voor cijferen en redelijk goed voor lezen. Toch blijft een op de zeven Vlamingen laaggeletterd of laaggecijferd. Bovendien neemt het aantal laaggeletterde jongeren toe. Dat blijkt uit de resultaten van het 'Programme for the International Assessment of Adult Competencies' (PIAAC).

Meer dan een half miljoen Vlamingen of vijftien procent van de volwassenen is laaggeletterd. Zij hebben niet voldoende leesvaardigheden om goed te functioneren in de maatschappij. Bovendien zitten daar steeds meer -25-jarigen bij: in 1996 een op de twintig, in 2011 al bijna een op de tien. Voor lezen behaalt Vlaanderen de achtste plaats op vierentwintig in de internationale PIAAC-rangschikking. Zes landen, waaronder Nederland en Finland, behalen een beduidend beter resultaat.

Veertien procent of een op de vijftien Vlamingen is 'laaggecijferd'. Daarmee doet Vlaanderen het niet zo slecht: in de deelnemende landen is dat gemiddeld negentien procent. Vlaanderen haalt de derde plaats voor wiskunde en scoort daarmee even goed als de Scandinavische landen, Nederland en Finland. Alleen Japan doet het beduidend beter.

- 1/7: laaggeletterd
  = onvoldoende schriftelijke vaardigheden om te kunnen functioneren in onze maatschappij.
- Laaggeletterden
  ± 3,5 keer meer kans om in de werkloosheid terecht te komen en te blijven

Uitgangspunten aanpak BL

- Sluit aan bij visie op ‘evidence-based werken’ (cfr. Hattie)
- Sluit aan bij handelingsgericht werken
- Sluit aan bij UDL

Tijd voor … een oefening

- Lees de tekst ‘Interview met meneer Verhoeven’.
- Stel een 5-tal verschillende soorten (denk)vragen.

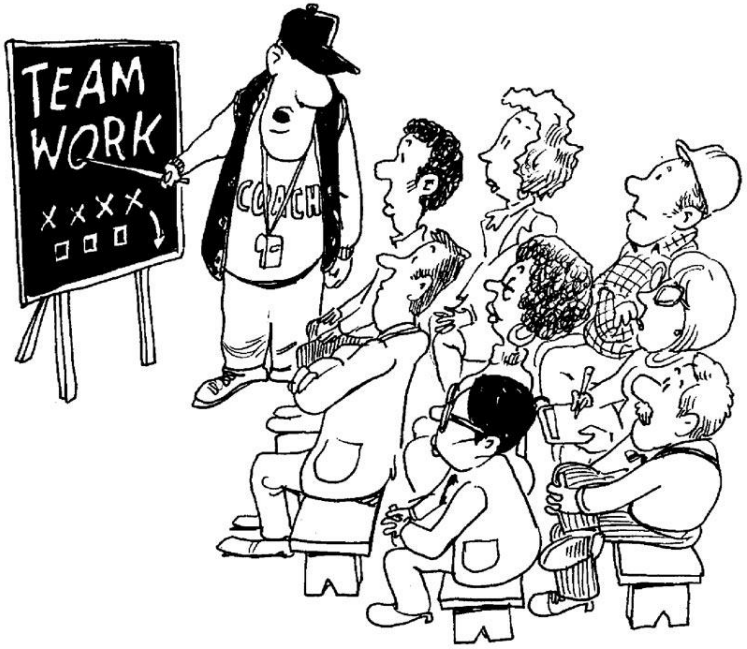

arteveldehogeschool

LID VAN DE ASSOCIATIE UNIVERSITEIT GENT

Begrijpend lezen

Theorie en link met de praktijk

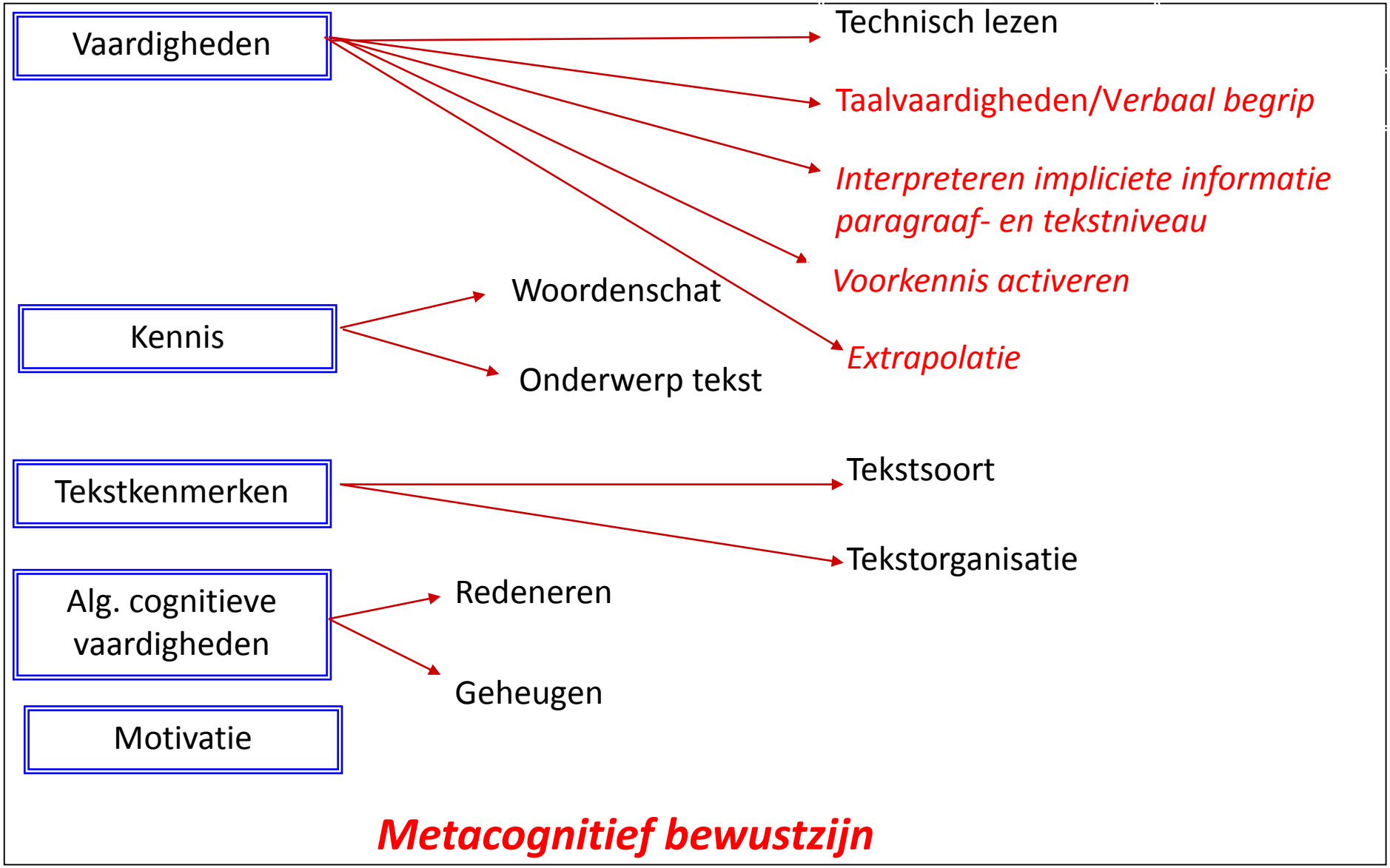

Didactiek

Genetische basis

WAT?

Aanpak problemen BL: wat?

- Leesstrategieën aanleren
  - Activeren voorkennis
  - Verbaal begrip stimuleren
  - Interpreteren mesoniveau (paragraafniveau)
  - Interpreteren macroniveau (tekstniveau)
  - Extrapoleren
  - Leesgedrag sturen = metacognitie

  → effectief!
  (Swanson, van der Leij, Dickson, Stothard, Aarnoutse))

Activeren voorkennis voor het lezen: wat en hoe?

- Inhoud voorspellen op basis van
  - uiterlijke kenmerken
    - “Waarover zal tekst gaan ?”
    - Worden alle informatiebronnen gebruikt?
- ‘Gedoseerd’ en functioneel
- Effectief voor alle leerlingen die dit niet toepassen

Tijd voor … reflectie/ een oefening

- Heb ik vragen bij tekst ‘Interview met meneer Verhoeven’ die ‘Voorkennis activeren’ stimuleren?

Interview met meneer Verhoeven
Voorkennis activeren

- Wie is meneer Verhoeven denk je?
- Over welk onderwerp zal deze tekst gaan?
- Waar vindt dit interview plaats?

Doel les BL: wat?

- Leesstrategieën aanleren
  - ‘Gedoseerd’ en functioneel activeren voorkennis
  - Verbaal begrip stimuleren
  - Interpreteren mesoniveau (paragraafniveau)
  - Interpreteren macroniveau (tekstniveau)
  - Extrapoleren
  - Leesgedrag sturen = metacognitie

→ effectief en toepasbaar!

(Swanson, van der Leij, Dickson, Stothard, Aarnoutse))

Verbaal begrip

- Wat ?
  - Taalbegrip in relatie tot context gelezen tekst
  - > woordenschatkennis
  - Betekenis van complex woord, zin, beeldspraak vatten via
    - Woordanalyse (vb. loodzwaar)
    - Zinsanalyse (vb. betekenis want/omdat/doordat…)
    - Context van tekst
- Woord- en zinsniveau

(De Paepe, Desoete, Van Vreckem, & Van Hove, 2004)

Verbaal begrip: woordniveau

- begrijpen van betekenisnuances (kwaad, woedend)
- woorden met gradatieverschil (zwaar- loodzwaar)
- woordbetekenissen bepaald door hun morfologische, ‘taalkundige’ opbouw (kleinste, ontoegankelijk)
- begrijpen van woordbetekenissen op zinsniveau (bank, bord)

(De Paepe, Desoete, Van Vreckem, & Van Hove, 2004)

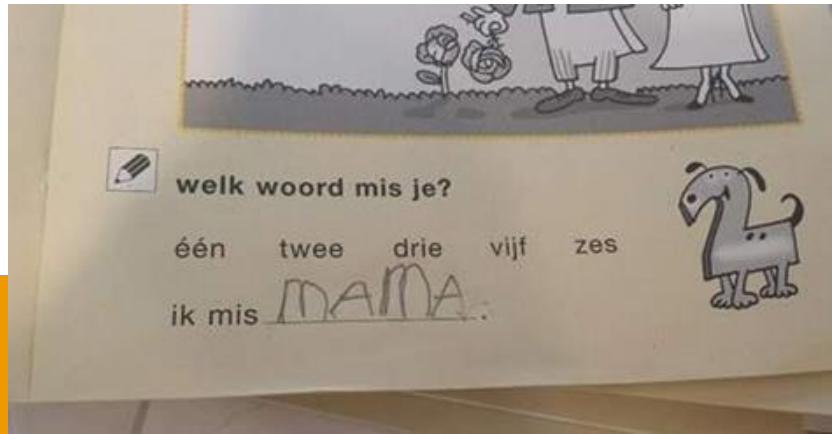

Verbaal begrip: zinsniveau

- Begrijpen van complexe zinsstructuren
  - Passiefzinnen - ‘wordt … door…’
  - Samengestelde zinnen
    - met betrekkelijke bijzinnen (vb. Joran, die daar loopt, is te laat.)
    - voegwoorden (omdat, want …)
      Vb. Joran is te laat, want hij miste zijn bus.
    - koppelen van verwijswoorden aan antecedenten in 1 zin
      Vb. Joran is te laat, want **hij** miste zijn bus.
  - Vb. Joran, de jongen die daar fietst met de gele trui, wordt door Ivan achtervolgd.
    Wie rijdt als eerste?

(De Paepe, Desoete, Van Vreckem, & Van Hove, 2004)

Tijd voor … reflectie/ een oefening

- Heb ik vragen bij tekst ‘Interview met meneer Verhoeven’ die ‘verbaal begrip’ stimuleren?

Interview met meneer Verhoeven
Verbaal begrip (woordniveau)

- Wat betekent ‘graseter’?
  Ken je naast het paard nog een graseter?
- Wat betekent glimmen?

Interview met meneer Verhoeven
Verbaal begrip (zinniveau)

- Wat doet de lichaamstemperatuur van een paard dalen?
- Heeft een paard dat steeds in een weide staat hoefijzers nodig?

Mijn naam is:

_____

_____

OP KAMP NAAR...

Werkblad Nr 3

Opdracht: Leef je in een piraat in. Kan jij de code kraken?
Kan jij dit verstoorde radiobericht ontcijferen?

Gisteren overvielen Nigeriaanse ..... een Russisch.....

De piraten gingen aan de haal met de ..... van het schip.

De piraten hebben koper .....

Dit koper is nodig voor de bouw van nieuwe treinlijnen.

De mannen waren zwaar bewapend.

Ze hadden ..... bij.

Gelukkig raakte niemand gewond.

De piraten .....

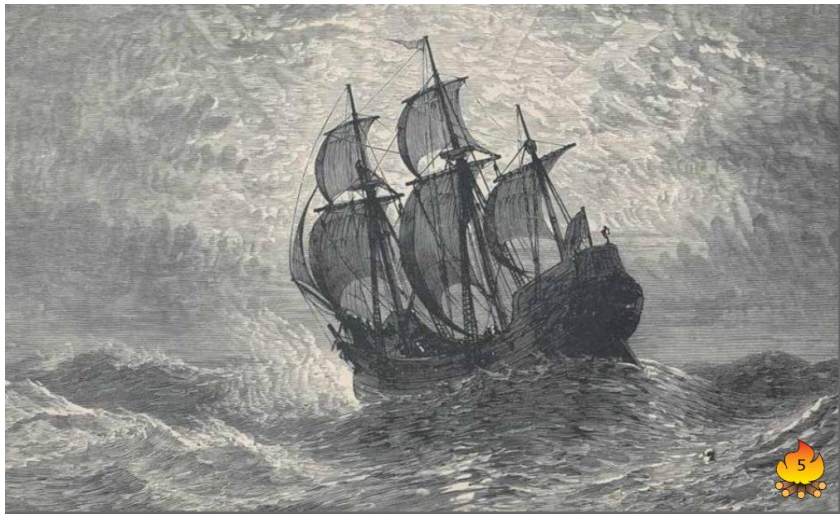

Doel les BL: wat?

- Leesstrategieën aanleren
  - ‘Gedoseerd’ en functioneel activeren voorkennis
  - Verbaal begrip stimuleren
  - Interpreteren mesoniveau (paragraafniveau)
  - Interpreteren macroniveau (tekstniveau)
  - Extrapoleren
  - Leesgedrag sturen = metacognitie

→ effectief en toepasbaar!

(Swanson, van der Leij, Dickson, Stothard, Aarnoutse))

Interpretatie

- = relaties leggen tussen impliciete/ niet-letterlijk vermelde informatie in de tekst
- = denken over de tekst
- = infereren
- = inferenties maken

Interpretatie

- Soorten
  - Lokaal in de tekst (paragraaf-/mesoniveau) ↔ verder (tekst-/macroniveau)
  - Op basis van voorkennis (causale/logische inferenties) ↔ tekstelementen (anaforische inferenties)

    (Kintsch & Kintsch, 2003)

    (De Paepe, Desoete, Van Vreckem, & Van Hove, 2004)

Causale inferenties: wat en hoe?

- = Oorzaakgevolgrelaties begrijpen op paragraafniveau

(De Paepe, Desoete, Van Vreckem, & Van Hove, 2004)

- Via waarom-vragen

Tijd voor … reflectie/ een oefening

- Heb ik vragen bij tekst ‘Interview met meneer Verhoeven’ die ‘oorzaakgevolgrelaties begrijpen’ stimuleren?

Interview met meneer Verhoeven
Causale inferenties

- Waarom zet de hoefsmid hoefijzers op de hoeven van paarden?
- Waarom hebben de eigenaars ervoor gekozen om ook kleine en grote huisdieren in de zoo te houden?
  → impliceert o.a. verwijswoorden begrijpen
  → ≠ moeilijkheidsgraad!

Mijn naam is:

OP KAMP NAAR...

Werkblad Nr **31**

Opdracht: Test je kennis over de dolfijn.
Doe mee aan de Grote Dolfijnenquiz!

Lees de tekst over de dolfijn. Beantwoord je onderstaande vragen? Als je de vragen goed beantwoordt, ben je klaar om ons te komen helpen in de zoo!
De dierenverzorgers, Joost en Karel.

DE DOLFIJN

Waarom kunnen dolfijnen goed zwemmen?

.....

.....

Waarom is een dolfijn een zoogdier?

.....

.....

Waarom komen dolfijnen regelmatig boven water?

.....

.....

Waarom omsingelen dolfijnen een school vissen?

.....

.....

Waarom hebben dolfijnen een speciaal zintuig dat echolocatie genoemd wordt?

.....

.....

Waarom houden mensen van dolfijnen?

.....

.....

De dolfijn

Dolfijnen zijn zoogdieren, net als de poes en de hond. Een zoogdier is een dier dat levende jongen ter wereld brengt. Een zoogdier 'zoogt' de jongen of geeft hen melk. Dolfijnen hebben een lange gladde vorm. Hierdoor kunnen ze goed zwemmen. Door zijn sterke staart met platte staartvin kan hij rechtop staan in het water.
Dolfijnen zijn grote dieren en toch kunnen ze goed zwemmen. Hun staart golft in een rustige beweging op en neer. Zo komen ze gemakkelijk vooruit.
Zoals alle zoogdieren ademen dolfijnen met hun longen. Ze komen per minuut eenmaal boven water om oude lucht uit te blazen en verse lucht in te ademen. Dit doen ze door het spuitgat bovenaan hun lichaam.

Alle dolfijnen eten vissen en andere zeedieren zoals inktvissen. Hij of zij gebruikt zijn tanden om zijn prooien te grijpen, niet om te kauwen. De prooi wordt in zijn geheel doorgeslikt. Dolfijnen jagen vaak samen. Ze omsingelen een school vissen en jagen die soms zelf het land op. Dan komen ze half uit het water om hun prooi te grijpen. Ze eten gemiddeld 8 kilo vis per dag.

Logische inferenties: wat en waarom?

- Logisch denken naar aanleiding van de tekst
  Voorkennis oproepen en integreren met inhoud te lezen tekst

  ((De Paepe, Desoete, Van Vreckem, & Van Hove, 2004)Kintsch & Kintsch, 2005)

  VW: tekst lezen!

Tijd voor … reflectie/ een oefening

- Heb ik vragen bij tekst ‘Interview met meneer Verhoeven’ die ‘logisch denken tijdens het begrijpend lezen’ stimuleren?

Logische inferenties

- Hoeveel keer per jaar komt de hoefsmid langs?
- Hoe zou je een paard wassen in de herfst?

Mijn naam is:

de 5D traveller

Werkblad Nr 2

Opdracht: Voorbereidingswerken

Vul hier de boodschappenlijstjes aan voor elke persoon

Boodschappenlijst voor Sara / afdeling: .....

.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

Boodschappenlijst voor Anna/ afdeling: .....

.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

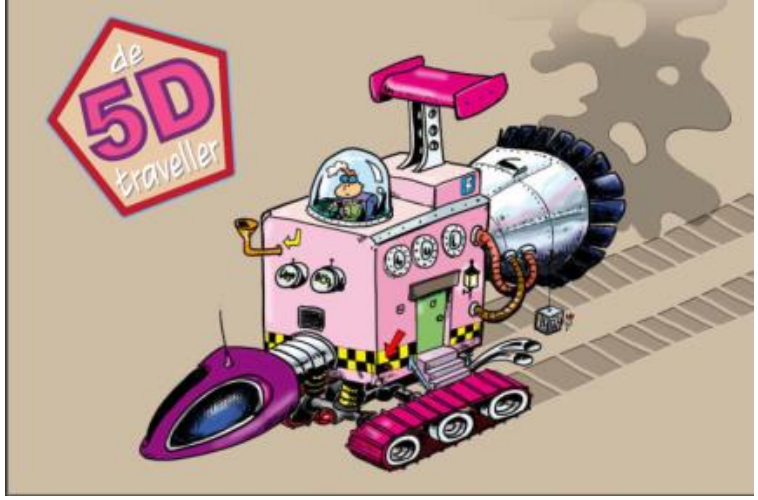

We hebben een zak aardappelen nodig van 10 kg, 8 kippenworsten, 6 koteletjes, een blik boontjes, 4 volledige kippen, 3 kilo broccoli, een pak koffie, 7 tomaten, 4 liter fruitsap, 20 flessen water, 1 bundel prei, 5 liter melk, een grote bol kaas, 10 schijfjes salami, een blik

Interpretatie

- Soorten
  - Lokaal in de tekst (paragraaf-/mesoniveau) ↔ verder (tekst-/macroniveau)
  - Op basis van voorkennis (causale/logische inferenties) ↔ tekstelementen (anaforische inferenties)

    (Kintsch & Kintsch, 2003)

    (De Paepe, Desoete, Van Vreckem, & Van Hove, 2004)

Interpretatie: op basis van tekstelementen

- samenhang tussen zinnen begrijpen op basis van tekst
- relatie leggen tussen verschillende zinnen uit paragraaf

Anaforische inferenties

- = verwijswoorden begrijpen
- verwijzen naar antecedent dat reeds vermeld werd
- Zorgen voor samenhang in tekst
- Soorten: persoonlijke (vb. hij), bezittelijke (vb. zijn), betrekkelijke voornaamwoorden (vb. die)... gesubstantiveerde bezittelijke voornaamwoorden (vb. de mijne) …

(De Paepe, Desoete, Van Vreckem, & Van Hove, 2004)

Anaforische inferenties

- Via teruglezen of verder lezen ‘Over wie…? Waar? …’

Tijd voor … reflectie/ een oefening

- Heb ik vragen bij tekst ‘Interview met meneer Verhoeven’ die ‘verwijswoorden begrijpen’ stimuleren?

Interview met meneer Verhoeven
Verwijswoorden

- Wie zijn die ‘vreemde dieren’ waar in paragraaf 1 naar verwezen wordt.
  OF: teken een vreemd dier waar in paragraaf 1 naar verwezen wordt.
- Wie mag op bepaalde tijdstippen de dieren helpen voederen?
- Wie eet fabrieksvoer?
- Wat is goed voor de gezondheid van een paard?

Mijn naam is:

Talent

Werkblad Nr **43**

Opdracht: Ben je goed in de Wie-is-het-quiz?

Tekst 'Nee, ik wil niet!'

Verbind de vragen met de juiste namen. Sommige namen kun je meer dan één keer gebruiken.

Vragen

wie kleeft een krant op een bal?

wie maakt een mand?

wie vraagt iets?

wie wil de krant niet op de bal kleven?

wie gooit de krant weg?

wie gooit de krant niet weg?

wie houdt van voetbal?

tom

len

juf

mijn score is: .../...

Nee, ik wil niet!

juf zegt:
het is toch maar een krant.
die krant is oud.
die gooi ik toch weg.
tom roept:
ik gooi die krant niet weg!
ik kleef ze niet op de bal.
juf kijkt raar.
tom zegt:
dit stuk gaat over voet-bal.
en hier staat de ploeg waar ik van hou …

Gebruik hiervoor
je werkbladen 20 t.e.m. 23 en 33

Doel les BL: wat?

- Leesstrategieën aanleren
  - ‘Gedoseerd’ en functioneel activeren voorkennis
  - Verbaal begrip stimuleren
  - Interpreteren mesoniveau (paragraafniveau)
  - Interpreteren macroniveau (tekstniveau)
  - Extrapoleren
  - Leesgedrag sturen = metacognitie

→ effectief en toepasbaar in de klas!

(Swanson, van der Leij, Dickson, Stothard, Aarnoutse))

Interpretatie

- Soorten
  - Lokaal in de tekst (paragraaf-/mesoniveau) ↔ verder (tekst-/macroniveau)
    (Kintsch & Kintsch, 2003; De Paepe, Desoete, Van Vreckem, & Van Hove, 2004)

Interpretatie: tekstniveau

- Verbanden leggen in de hele tekst
- Verband meerdere elementen uit verschillende paragrafen
- Voorbeelden:
  - karakter van personage beschrijven
  - titel geven aan tekst
  - titel uitleggen
  - citaten uit tekst ordenen…

(De Paepe, Desoete, Van Vreckem, & Van Hove, 2004)

Tijd voor … reflectie/ een oefening

- Heb ik vragen bij tekst ‘Interview met meneer Verhoeven’ die ‘het leggen van relaties in de hele tekst’ stimuleren?

Interview met meneer Verhoeven
Interpreteren op macroniveau

- Wat weet je over meneer Verhoeven?
- Wat weet je over Astrid?
- Wat moet je doen om een paard goed te verzorgen?
- Teken de ideale woonplaats voor een paard.
- Welk soort woningen zijn geschikt voor mensen die een paard willen houden?

Hocuspocus

Het dagelijkse nieuws
uit de heksenwereld

Donderdag 26 mei

In dit nummer:

- ..... p. 1
- ..... p. 1
- ..... p. 2
- ..... p. 2
- ..... p. 3
- ..... p. 3
- ..... p. 4
- .... p. 4

De heksen van Vletterbeek houden elk jaar een wedstrijd.
Gisteren was het de finale van de bezemrace. Deze vond plaats in het park van Vletterbeek. Heks Hermie was de snelste. Ze won een mooie prijs. Op de tweede plaats kwam Heks Pukkie. Op de derde plaats stond Heks Trol. Er waren zeker 300 supporters. We sloten af met een groot feest. Iedereen lachte en juichte. Volgende week is het de wedstrijd voor de tovenaars. Wie zal dan winnen?

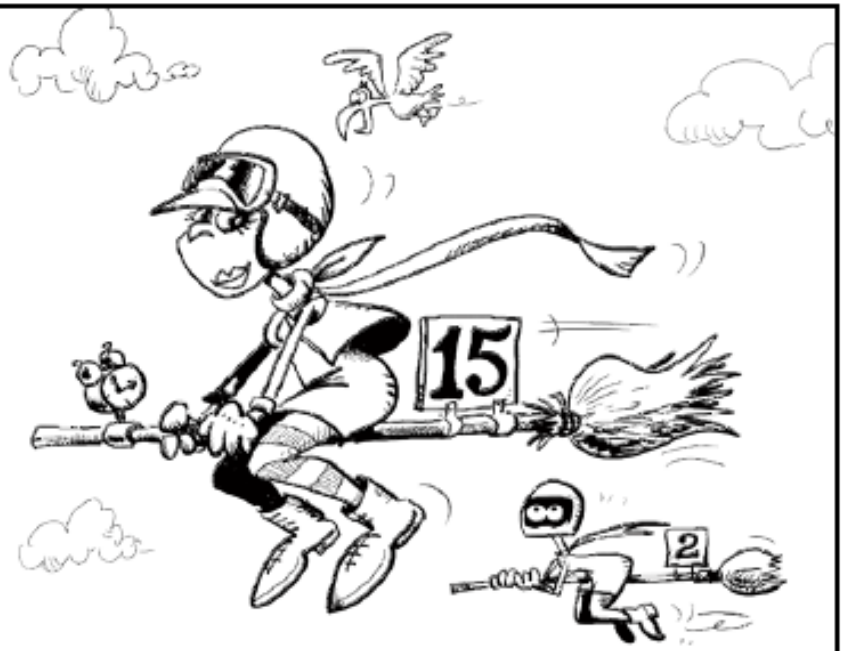

Hocuspocus

Het dagelijkse nieuws uit de heksenwereld

Donderdag 26 mei

In dit nummer:
- De heksenrace ..... p. 1
- Feest in het dorp ..... p. 2
- Het sprookjesbuwelijk ..... p. 3
- Geboorte ..... p. 4
- Opsporingsbericht ..... p. 5
- Weerbericht ..... p. 6
- Wedstrijd van de week ... p. 7
- Vragenformulier ..... p. 8

De heksenrace

De heksen van Vletterbeek houden elk jaar een wedstrijd.
Gisteren was het de finale van de bezemrace. Deze vond plaats in het park van Vletterbeek. Heks Hermie was de snelste. Ze won een mooie prijs. Op de tweede plaats kwam Heks Pukkie. Op de derde plaats stond Heks Trol. Er waren zeker 300 supporters. We sloten af met een groot feest. Iedereen lachte en juichte. Volgende week is het de wedstrijd voor de tovenaars. Wie zal dan winnen?

Wedstrijd van de week

Kun jij voorspellen hoe het trouwfeest van prinses Katarina en prins Mertijn eruit zal zien?

Laat je verbeelding spreken. De beste inzending krijgt een prijs. Stuur je voorspelling naar

wedstrijdvandeweek@hocuspocus.be

Heb je zin om een mooie prijs te winnen?

Lees deze opdracht dan nog eens aandachtig en voer ze uit.
Op de laatste pagina staan een aantal vragen die jou hierbij kunnen helpen.

Alvast veel succes!

1

Doel les BL: wat?

- Leesstrategieën aanleren
  - ‘Gedoseerd’ en functioneel activeren voorkennis
  - Verbaal begrip stimuleren
  - Interpreteren mesoniveau (paragraafniveau)
  - Interpreteren macroniveau (tekstniveau)
  - Extrapoleren
  - Leesgedrag sturen = metacognitie

→ effectief en toepasbaar!

(Swanson, van der Leij, Dickson, Stothard, Aarnoutse))

Extrapolatie

- Voorspellen
  vb. hoe verhaal verder gaat

  VW: realistisch binnen verhaalcontext

- Toepassen
  = tekst gebruiken om inhoud toe te passen in andere situatie

(De Paepe, Desoete, Van Vreckem, & Van Hove, 2004)

Extrapolatie

- Voorspellen: begeleiding
  ‘Hoe eindigde het verhaal… kan het dan dat… als…?’

Tijd voor … reflectie/ een oefening

- Heb ik vragen bij tekst ‘Interview met meneer Verhoeven’ die ‘het kind stimuleren om verder na te denken over de hele tekst’ na het lezen?

Interview met meneer Verhoeven Extrapolatie

- Wat zou jouw taak kunnen zijn als je op kamp gaat naar de zoo en mag helpen bij de verzorging van de paarden?
- Wat zou jij aan meneer Verhoeven nog willen vragen en wat zou het antwoord kunnen zijn?

Verdachten? Wat zou jij doen?

DE TWEEDE BRIEF VAN PIETER

Beste collega speurneus,

Hier vind je nog meer informatie voor in het dossier van Guy Verdood. Guy werd in de nacht van zaterdag 15 januari op zondag 16 januari vermoord omstreeks 22.30 uur. Hij was 84 jaar, maar dat wist je waarschijnlijk al. Hij woonde in Gevarendal in een kolossaal kasteel in de Bosstraat. Guy was een rijk man. Hij kreeg al op zijn veertigste verjaardag een deel van de erfenis van zijn vader. Het andere deel ging naar zijn broer, Claude. Die is 28 jaar jonger dan Guy. Reken dus maar eens uit hoe oud hij nu is. Claude leeft met zijn vrouw en zeven kinderen in een ander land. Zijn vrouw komt uit Nederland. Daarom verhuisden ze na hun trouw naar haar geboorteland. Claude had nog veel contact met zijn broer, want hij kwam elke week bij Guy op bezoek. Dat was meestal op de laatste dag van de werkweek. Dan dronken ze gezellig een glas wijn en aten ze ribbetjes. Ze praatten over vroeger, maar ze konden ook uren vertellen over politiek.

Guy was vóór zijn pensioen een bekende politicus. Hij was zelfs even de eerste minister van België. Hij ging op 61-jarige leeftijd met pensioen. Hij deed dan al 38 jaar aan politiek. Voor hem brak toen een 'tweede jeugd' aan. Hij had eindelijk weer tijd om te genieten van de dingen die echt belangrijk zijn in het leven en voor zijn oude hobby, paardrijden.

Guy trouwde op zijn vierentwintigste met een knappe vrouw, Sandrine. Ze was maar 44 jaar toen ze aan kanker stierf. Hierdoor werd Guy al vroeg weduwnaar. Guy had veel verdriet, maar hij had weinig tijd om te rouwen. Hij moest er zijn voor zijn werk en voor zijn zoon, Dimitri. Zijn zoon is nu drie jaar ouder dan zijn moeder toen ze stierf. Hij woonde ongehuwd en kinderloos bij zijn vader in.

Gelukkig kon Guy in moeilijke tijden bij zijn beste vriend, Natan Van Kerkhove, terecht. Ze leerden elkaar kennen in het parlement. Hij troostte Guy toen zijn vrouw overleed. Natan heeft het nooit tot premier geschopt, maar dat vond hij helemaal niet erg. Natan kwam dagelijks bij Guy over de vloer. Ze waren boezemvrienden.

Omdat het kasteel van Guy zo groot was, had hij de hulp nodig van een aantal mensen die voor hem werkten. Alleen op die manier kon hij het kasteel onderhouden. Hij kon daarbij rekenen op de tuinman, de poetsvrouw, de dienstmeid en de notaris. Al deze mensen mochten Guy graag. Ze vonden hem een zorgzame en lieve man. Vooral Vera, de dienstmeid, had veel verdriet over zijn heengaan. Zij was degene die hem dood terugvond. Ze werkte daar ook al het langste. Ik sprak met Vera. Ze vertelde me: "Ik kwam binnen om hem zijn dagelijkse dosis medicatie toe te dienen. Het was al vrij laat. Ik wou rond halftwaalf naar mijn appartement gaan om te slapen. Guy werkte wel vaker 's avonds laat door in zijn bureau. Ik klopte op de deur, ging binnen en zag hem op zijn stoel zitten. Zoals gewoonlijk zette ik de medicijnen op zijn bureau en plots zag ik dat hij helemaal bebloed was. Ik rende onmiddellijk naar de telefoon en belde de politie. Het was een verschrikkelijk beeld. Wie doet nu zoiets?"

We vragen ons dus af wie deze man vermoordde, maar ook waarom. We zouden ook willen weten met welk wapen de dader zijn slachtoffer omgebracht heeft. Het wapen vonden we nog niet terug. De dokter liet me weten dat Guy vermoord werd met een scherp voorwerp. Zoals je ziet, hebben we een vette kluif aan deze zaak. In mijn eentje kan ik dit niet oplossen. Ik ben dus nog altijd heel gelukkig met jouw hulp. Vul jij het dossier verder aan met de gegevens die ik je nu doorgeef?

Alvast veel zoekplezier en tot de volgende keer.

Hartelijke groet,

Doel les BL: wat?

- Leesstrategieën aanleren
  - ‘Gedoseerd’ en functioneel activeren voorkennis
  - Verbaal begrip stimuleren
  - Interpreteren mesoniveau (paragraafniveau)
  - Interpreteren macroniveau (tekstniveau)
  - Extrapoleren
  - Leesgedrag sturen = metacognitie

→ effectief en toepasbaar!

(Swanson, van der Leij, Dickson, Stothard, Aarnoutse))

Leesgedrag sturen: wat en hoe?

- = leesstrategieën bewust actief gebruiken om na te denken over tekstbegrip en aanpak (Baker, 2008)
- Vraag: “Woorden of passages niet begrepen?” → stimuleren metacognitief bewustzijn
- Vooraf: “Hoe zal je die taak aanpakken?“ “Kan het ook op een andere manier?”
- Tijdens: “Hoe weet je dat? Waarom…?”
- Na: “Wat heb je geleerd?” “Hoe zou je de volgende keer?” “Wat zal je de volgende keer niet meer doen?” “Wat hielp jou/wel niet?”…
  (Desoete, 2009; Hattie & Timperley, 2007)

HOE?

Aanpak: algemene principes

- BL al stimuleren op niveau van aanvankelijk lezen
- Vooral tekstniveau
  - Vanaf 'AVI 1- AVI M3'
    → dus geen zinsniveau
  - Geen ja/nee
  - Wel strategieën
    ≠ verschillende aanbiedings-verwerkingsmogelijkheden en toch BL!
  - Instructie en feedback!

In de klas …

- Directe instructie in leesstrategieën
  - 20% tijd: instructie en modeling
  - 80%: toepassing
    (impliceert feedback: groep (4) + ind.!)
    (Vernooy, 2012)
  - Hoe explicieter kd instructies krijgt, hoe meer kans leesstrategieën gebruikt worden (Vernooy, 2012)
  - hardop denkmethode

In de klas …

- Instructie geven
- Stapsgewijs hulp bieden tijdens oefening = FB
- Alleen noodzakelijke hulp bieden
- Herhaalde, geïndividualiseerde feedback
- Inoefenen!
- **“DE LEERKRACHT DOET ERTOE”**
  = SLEUTELFIGUUR
  “The power of feedback”
  (Hattie & Timperley, 2007)

In de klas …

- 2 tot 3 keer demonstreren MAAR…
  zwakste 10%:
  2,5 à 6 keer meer oefentijd nodig vgl. met sterkste 10%.
- Reminders

Feiten

- Veel vragen bij teksten beantwoorden
  + verbeteren ‘goed’ of ‘fout’

  → leerkansen / strategieën /instructies/feedback

- BL mondeling aanpakken kan
  dubbeltaak voorkomen
  Klas: antwoorden doorspelen!

- Diverse problemen met BL mogelijk
  → differentiëren! Cfr. HGW

Van beïnvloedende factoren naar aanpak

UDL en maatwerk

- Leren voorspellen voor en na het lezen
- Verbaal begrip stimuleren
- Leren interpreteren op paragraaf- en tekstniveau
- Leren controleren/ leesgedrag sturen

Maatwerk

- Leesmotivatie bevorderen via tekst- en takenkeuze
- Aangepaste tekstkeuze
  - Onderwerp
  - Cognitieve moeilijkheidsgraad
  - Tekstsoort
  - Talige moeilijkheidsgraad
  - Technische moeilijkheidsgraad

Welke leesstrategieën bij de boekbesprekingen? UDL…

Welke leesstrategieën bij de boekbesprekingen? UDL…

Interpreteren tekstniveau

Interpreteren tekstniveau

Interpreteren tekstniveau

Interpreteren tekstniveau

Interpreteren tekstniveau

Interpreteren tekstniveau

Welke leesstrategieën bij de boekbesprekingen?

Welke leesstrategieën bij de boekbesprekingen?

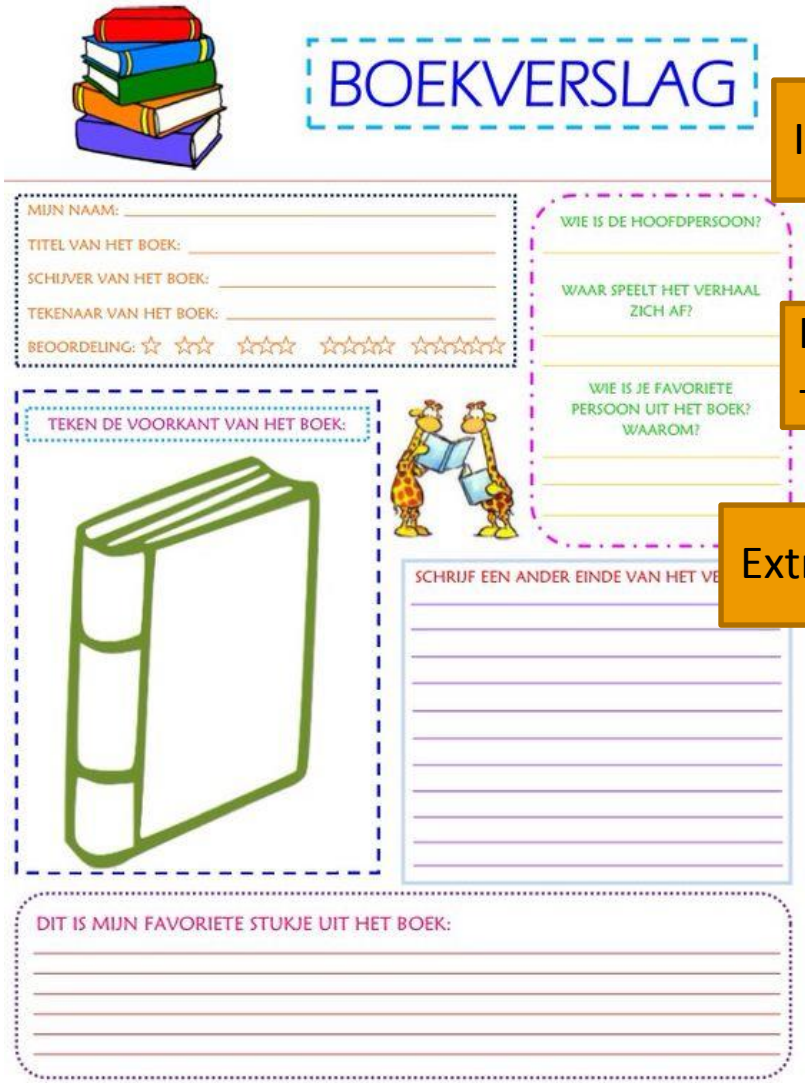

Interpreteren tekstniveau

Interpreteren tekstniveau + metacognitie

Extrapoleren

Welke leesstrategieën bij de boekbesprekingen?

Titel .....
Schrijver .....
Gelezen door .....

boekenKLETS!

LEESBOEK

Kijk, voel en ruik het boek. Wat past erbij?
Zet daar een rondje om.

dik dun
GROOT klein
ruikt lekker ruikt muf
nieuw oud

Hoe vaak heb jij het boek gelezen?
☐ Dit was de eerste keer.
☐ Vaker dan 1 keer: wel ..... keer.

Waar heb jij dit boek gelezen?
☐ op de bank ☐ in bed ☐ op de wc
☐ in de auto of trein ☐ buiten
☐ .....

Over wie gaat het boek?
Over ..... en over .....

Wat past bij de hoofdpersoon?

☐ jong	☐ oud	☐ stoer
☐ verlegen	☐ eenzaam	☐ gemeen
☐ grappig	☐ saai	☐ lui
☐ actief	☐ eigenwijs	☐ verdrietig
☐ slim	☐ dom	☐ slordig
☐ netjes	☐ lief	☐ dapper

Zou de hoofdpersoon jouw vriend kunnen zijn?
☐ nee ☐ misschien ☐ ja

Lijkt de hoofdpersoon op jou?
☐ nee ☐ een beetje ☐ ja

Waar gaat het verhaal over?
Ga staan. Vertel het verhaal in 5 stappen na.
Zet steeds een grote stap!

Stap 1: Dit verhaal gaat over ...
Vertel wie de hoofdpersoon is.
Stap 2: Het verhaal begint ...
Benoem de plek en vertel het begin van het verhaal.
Stap 3: Toen gebeurde er iets!
Vertel wat er gebeurde, en of dat spannend, grappig of zielig was.
Stap 4: Aan het einde ...
Vertel het einde van het verhaal, maar verklap niet alles!
Stap 5: Maak een buiging!

Ik zou de schrijver deze vraag willen stellen:
.....

Wil je meer boeken van deze schrijver lezen?
☐ nee ☐ ja ☐ Ik heb (bijna) alle boeken van de schrijver al gelezen!

Kies een opdracht.
☐ Kies een stukje dat jij heel mooi vindt en lees dat voor.
☐ Maak de voorkant van het boek na. Gebruik échte mensen en maak een foto. Óf maak een tekening.

Hoe voelde je je, toen je het boek las?
☐ blij ☐ boos ☐ bang ☐ verdrietig

Wie zou dit boek leuk vinden om te lezen?
.....

Hoeveel sterren geef jij het boek?
☆☆☆☆☆

Boekenklets! is een gratis printable van Gezinnig, geschreven door Michal Janssen.
Meer leuke vragen en opdrachten vind je in de kletscollectie van Gezinnig.nl

Welke leesstrategieën bij de boekbesprekingen?

Interpreteren tekstniveau

Interpreteren tekstniveau

Extrapoleren

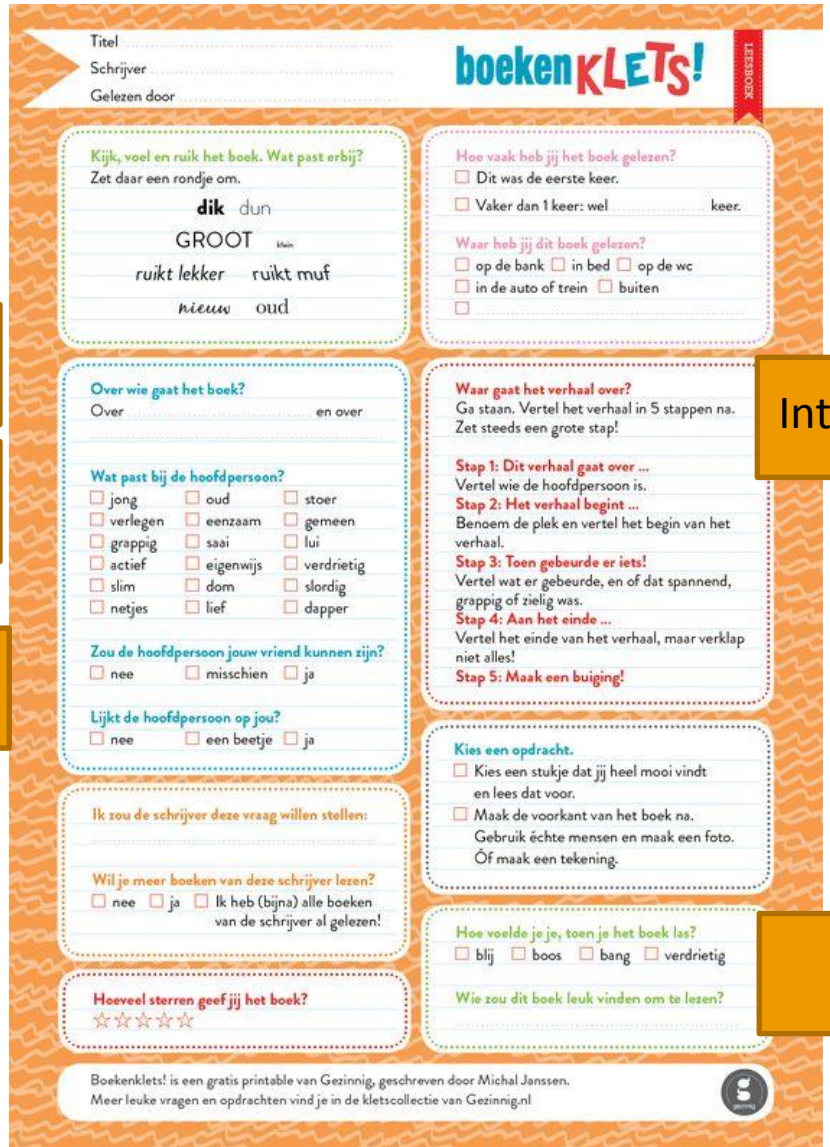

Titel .....
Schrijver .....
Gelezen door .....

boekenKLETS!

LEESSPOOR

Kijk, voel en ruik het boek. Wat past erbij?
Zet daar een rondje om.
dik dun
GROOT klein
ruikt lekker ruikt muf
nieuw oud

Hoe vaak heb jij het boek gelezen?
☐ Dit was de eerste keer.
☐ Vaker dan 1 keer: wel ..... keer.

Waar heb jij dit boek gelezen?
☐ op de bank ☐ in bed ☐ op de wc
☐ in de auto of trein ☐ buiten
☐ .....

Over wie gaat het boek?
Over ..... en over

Wat past bij de hoofdpersoon?
☐ jong ☐ oud ☐ stoer
☐ verlegen ☐ eenzaam ☐ gemeen
☐ grappig ☐ saai ☐ lui
☐ actief ☐ eigenwijs ☐ verdrietig
☐ slim ☐ dom ☐ slordig
☐ netjes ☐ lief ☐ dapper

Zou de hoofdpersoon jouw vriend kunnen zijn?
☐ nee ☐ misschien ☐ ja

Lijkt de hoofdpersoon op jou?
☐ nee ☐ een beetje ☐ ja

Ik zou de schrijver deze vraag willen stellen:

Wil je meer boeken van deze schrijver lezen?
☐ nee ☐ ja ☐ Ik heb (bijna) alle boeken van de schrijver al gelezen!

Hoeveel sterren geef jij het boek?
☆☆☆☆☆

Waar gaat het verhaal over?
Ga staan. Vertel het verhaal in 5 stappen na. Zet steeds een grote stap!

Stap 1: Dit verhaal gaat over ...
Vertel wie de hoofdpersoon is.
Stap 2: Het verhaal begint ...
Benoem de plek en vertel het begin van het verhaal.
Stap 3: Toen gebeurde er iets!
Vertel wat er gebeurde, en of dat spannend, grappig of zielig was.
Stap 4: Aan het einde ...
Vertel het einde van het verhaal, maar verklap niet alles!
Stap 5: Maak een buiging!

Kies een opdracht.
☐ Kies een stukje dat jij heel mooi vindt en lees dat voor.
☐ Maak de voorkant van het boek na. Gebruik échte mensen en maak een foto. Óf maak een tekening.

Hoe voelde je je, toen je het boek las?
☐ blij ☐ boos ☐ bang ☐ verdrietig

Wie zou dit boek leuk vinden om te lezen?

Boekenklets! is een gratis printable van Gezinnig, geschreven door Michal Janssen.
Meer leuke vragen en opdrachten vind je in de kletscollectie van Gezinnig.nl

Interpreteren tekstniveau

Extrapoleren

Welke leesstrategieën bij de boekbesprekingen?

Van Vreckem, C., 2017

Welke leesstrategieën bij de boekbesprekingen?

Activeren voorkennis

Van Vreckem, C., 2017

MAATWERK…

Resultaten: *M* groepsniveau (*n*=34)

(Van Vreckem, Desoete, & Van Keer, 2011)

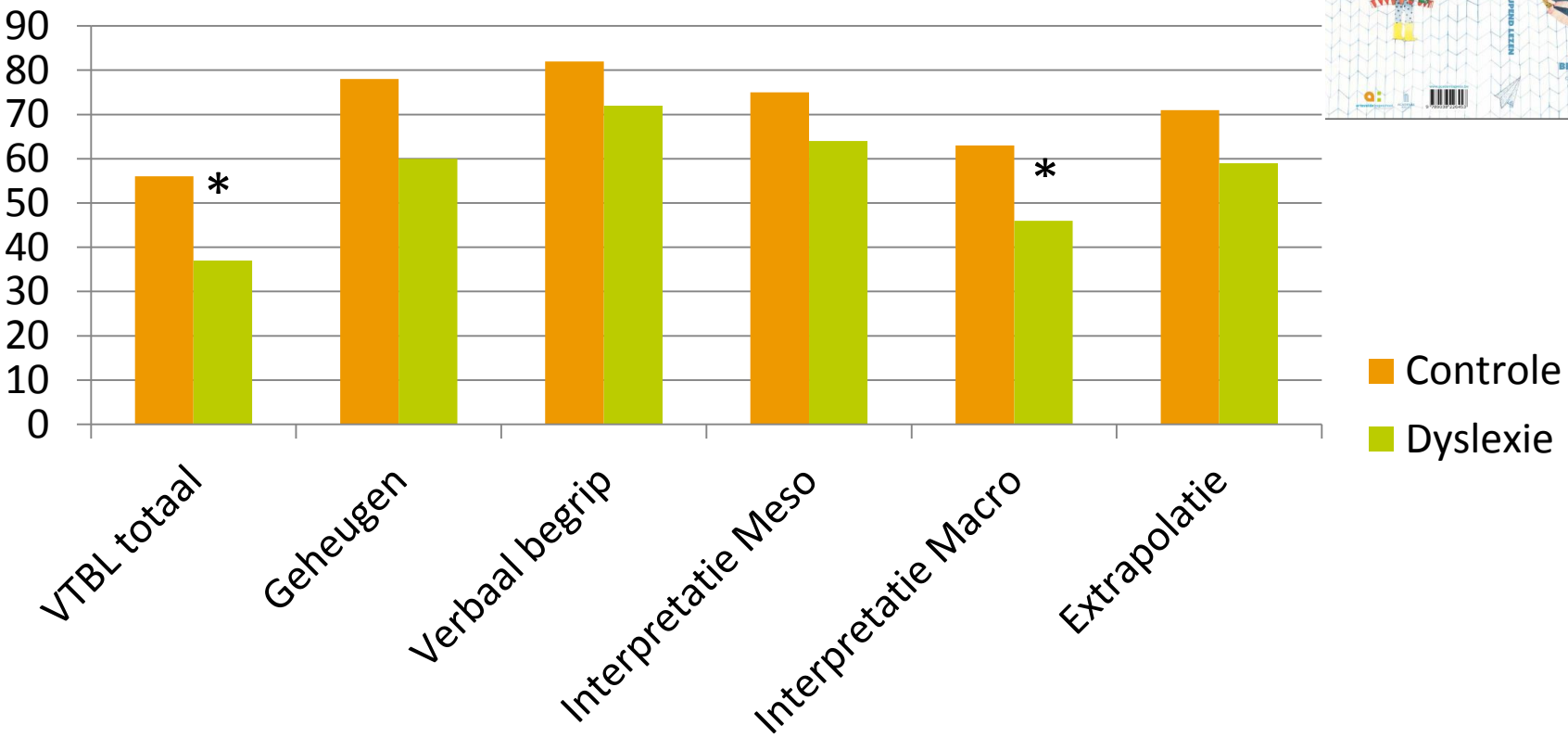

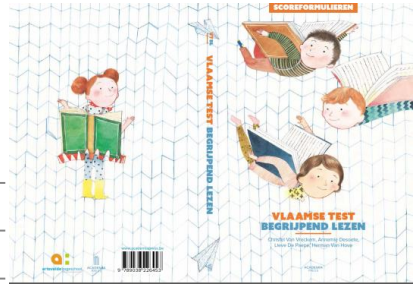

Dyslexie (*n=17*)

VTBL - volledig

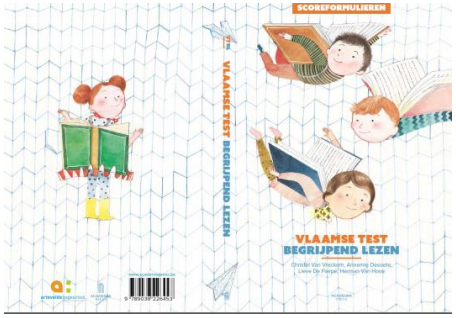

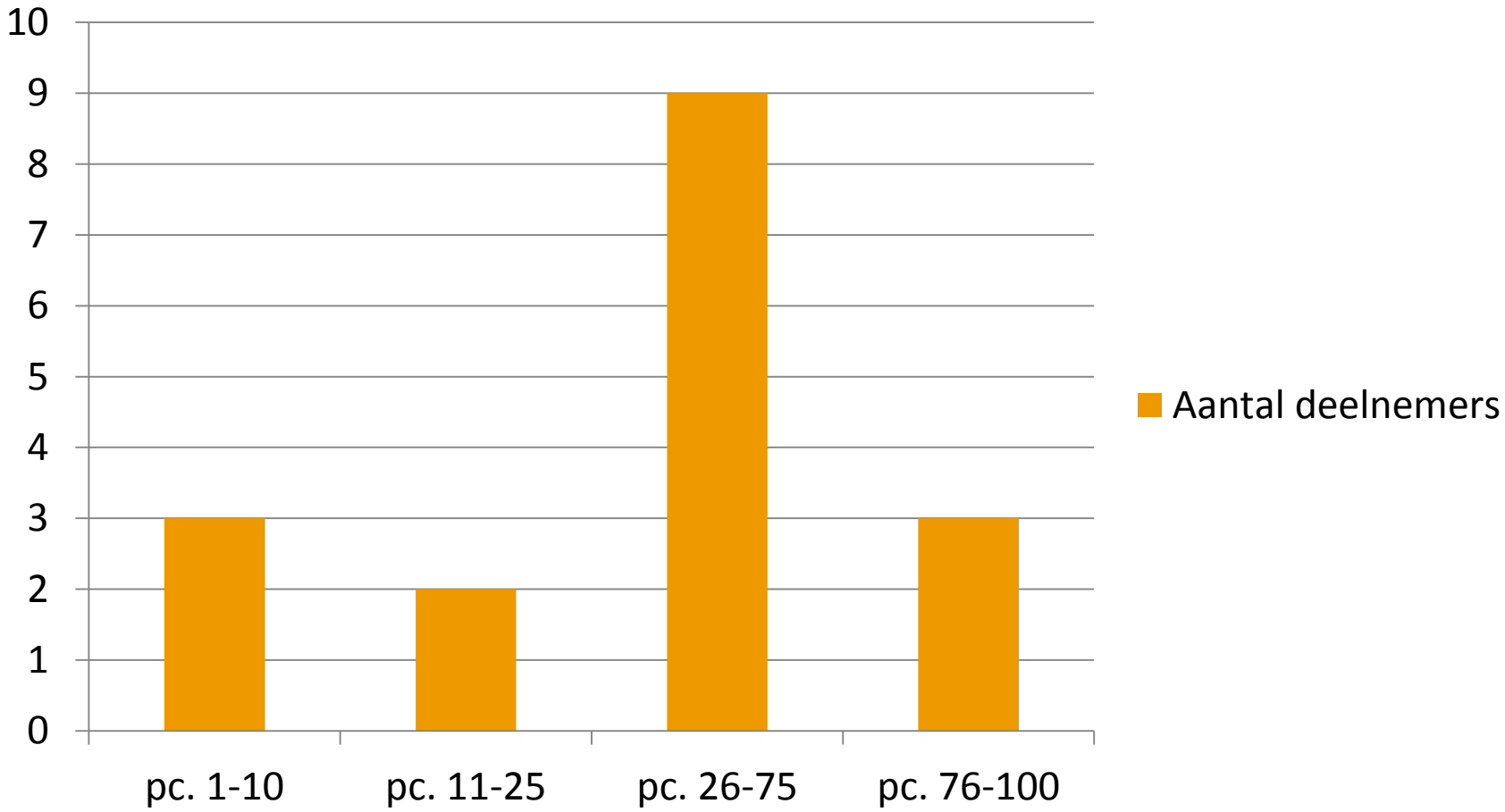

Dyslexie (*n*=17)

Interpreteren macroniveau

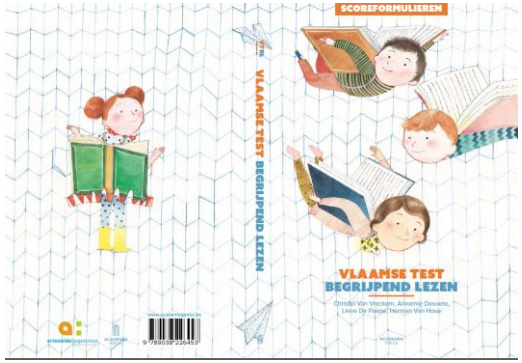

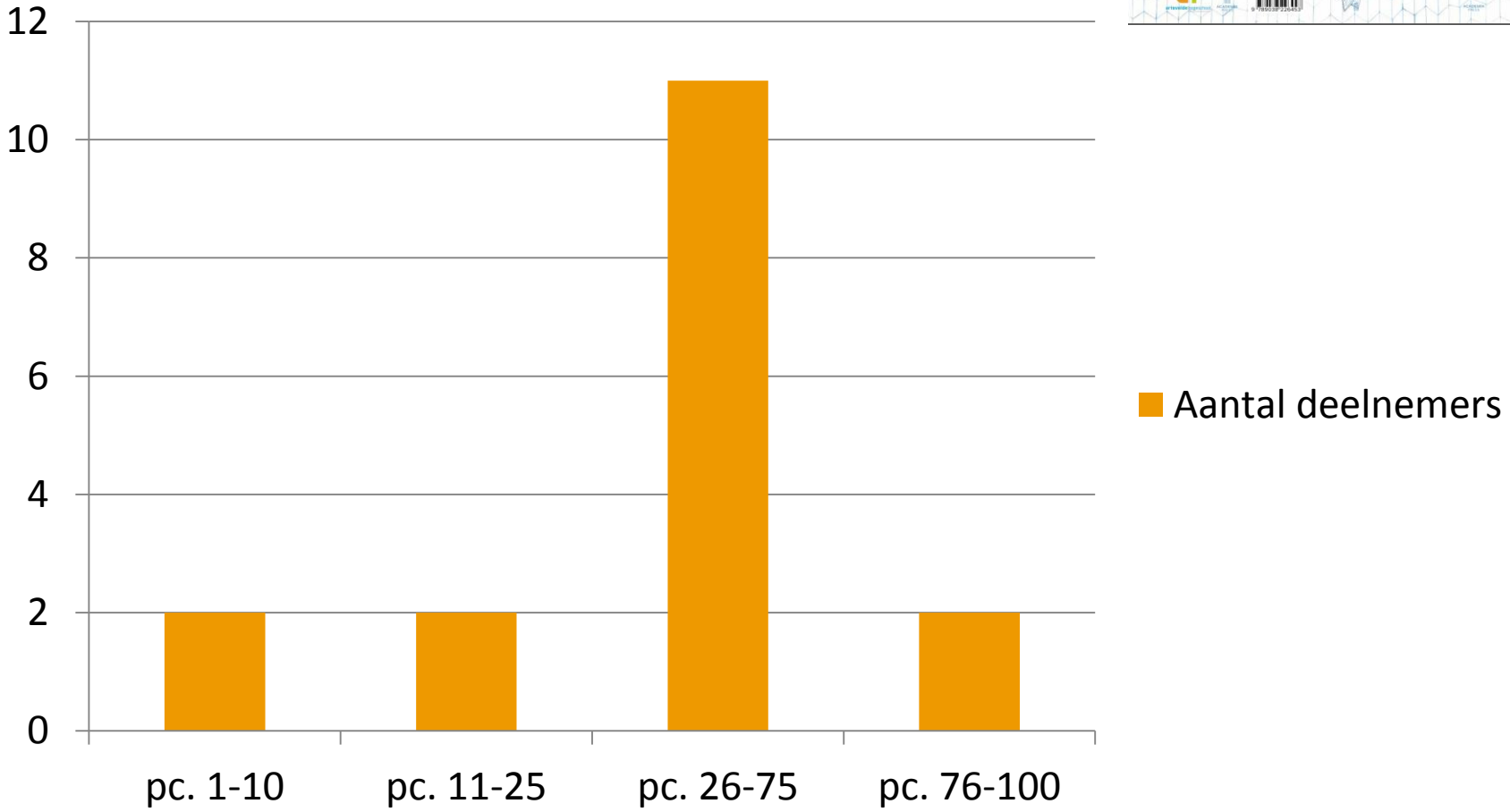

Besluit

- Goed begrijpend leesonderwijs voor alle kinderen
  - = strategisch leesonderwijs
  - Kenmerken
    - kies de juiste motiverende teksten en opdrachten
    - geef de juiste instructies en feedback
    - UDL en op maat van de kinderen.

Meer informatie model

- De Paepe, L., Desoete, A., Van Vreckem, C., & Van Hove, H.(2004). Cognitieve deelprocessen van begrijpend lezen op tekstniveau. *Signaal, 47,*4-28.
- Van Vreckem, C, Desoete, A., Van Keer, H. (2015). Problemen met begrijpend lezen effectief aanpakken: het belang van ‘wat’ en ‘hoe.’ *Signaal, 24 (2): 18-40*

Meer informatie test en materiaal

- Van Vreckem, C., Desoete, A., De Paepe, L. & Van Hove, H. (2016). Vlaamse Test Begrijpend Lezen. Gent: Academia Press
- Van Vreckem, C., Axters, B., & Linsen, A. (2014). Begrijpend lezen beter begrijpen: thematisch en functioneel programma. Gent: Academia Press

Vragen ?